

CONVENANT CULTUUREDUCATIE 2025 - 2033

centrum voor de kunsten
muzehof

schouwburg
lochem

SKBG
onderwijs

Verspreid Katholiek en
Protestantsch basisonderwijs

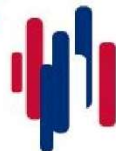
Varietas

Bartiméus:

Poolster
PRIMAIR
OPENBAAR
ONDERWIJS
LOCHEM

WELZIJN
LOCHEM

scholengroep
GelderVeste

“Door kinderen met kunst bezig te laten zijn geef je ze de ruimte om te oefenen en ontdekkingen te doen over zichzelf en hun verbinding met de ander en de wereld om hen heen. Niet alleen met het hoofd, maar ook met hart en handen.”

- Gert Biesta¹

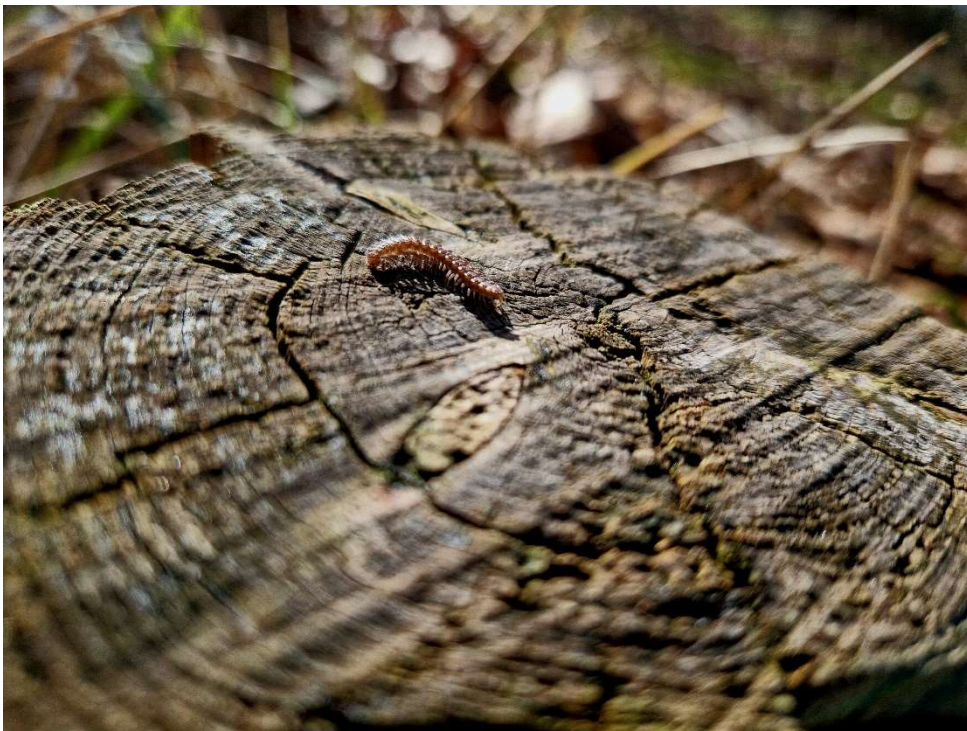

Foto 1, gemaakt door groep 8 leerling De Barchshole tijdens fotografieworkshop (2025)

¹ Gert Biesta in 2020 tijdens de Haagse Cultuuronderwijs Dag van Kenniscentrum CultuurSchakel. Uit Cultuurkrant (nummer 33, april 2025) van het LKCA

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Ambities	5
2. Wensen vanuit de Lochemse scholen	7
3. Cultuureducatie Lochem doe je samen!	8
3.1. Het (basis) cultuurmenu	8
3.2. Financiën	9
3.3. Rollen en taakverdeling	10
4. Deskundigheidsbevordering	11

Inleiding

Voor jullie ligt het convenant 'Cultuureducatie Primair Onderwijs Lochem 2025-2033' dat voortbordurt op het voorgaande convenant. Deze versie is tot stand gekomen dankzij waardevolle bijdragen van basisscholen, culturele instellingen, kunstprofessionals en de gemeente, en houdt rekening met landelijke ontwikkelingen.

Dit is het derde convenant in de gemeente Lochem, wat de gedeelde betrokkenheid bij cultuureducatie onderstreept. Niet alleen scholen met hun ICC'ers en directies, maar ook Muzehof centrum voor de kunsten, de gemeente, en (culturele) partners als Schouwburg Lochem, Blij de Bieb en Welzijn Lochem onderschrijven het belang van goed cultuuronderwijs. In gezamenlijkheid is gewerkt aan een stevig netwerk dat de basis vormt voor dit document. Dit convenant sluit aan bij de afspraken over cultuureducatie en onderwijs die zijn vastgelegd in het bestuurlijk kader².

We bouwen voort op het succesvolle Cultuurmenu, met als doel cultuureducatie structureel te verankeren in het onderwijs. Alle scholen werken vanuit dezelfde kaders, wat bijdraagt aan gelijke kansen voor ieder kind, ongeacht achtergrond of thuissituatie.

Het verankeren van cultuureducatie komt ook naar voren in andere fundamenten. Zo heeft Erfgoededucatie Lochem-Zutphen in samenwerking met lokale partijen waardevolle lessen opgeleverd. De uitbreiding van 'Meer Muziek in de Klas' naar 'Meer Kunst en Cultuur in School en Omgeving'³ vergroot de reikwijdte van cultuuronderwijs. Zo groeit het bewustzijn van culturele mogelijkheden, zowel binnen schooltijd als daarbuiten.

De regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)⁴ biedt scholen de kans cultuuronderwijs duurzaam te versterken. Met de nieuwe CMK-periode 2025–2028 verwachten we nieuwe scholen te betrekken en verder te ondersteunen in deze beweging.

Alle betrokken partijen – Muzehof centrum voor de kunsten, de gemeente Lochem, aangesloten scholen, culturele partners op gemeentelijk en provinciaal niveau en cultuuraanbieders – zijn klaar voor de volgende stap naar goed en waardevol cultuuronderwijs in de gemeente Lochem!

Afbeelding 2 schouwburgbezoek

² <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/stcrt-2025-1756.html>

³ <https://www.meermuziekindeklas.nl/>

⁴ <https://cultuuroost.nl/kennis-en-actueel/cmkk>

1. Ambities

Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) heeft in 2016 een handreiking voor cultuureducatie gepubliceerd: 'Basis voor cultuureducatie'⁵. In deze handreiking wordt gesproken over een vijftal kernpunten die de basis vormen voor cultuureducatie. Ondertussen is deze handreiking diepgaander uitgewerkt (*Nieuwe fundamenteën voor cultuureducatie*)⁶, passender bij de maatschappij en context van nu. Toch blijven de vijf kernpunten de essentie.

Aan de hand van de vijf kernpunten kijken we naar de huidige en gewenste situatie in de gemeente Lochem.

Gelijke culturele ontwikkelkansen voor iedereen van 0 tot 18 jaar

Huidige situatie: Het basismenu van het Cultuurmenu zorgt voor kennismaking met alle disciplines en met de eigen lokale culturele omgeving. Door een gezamenlijk basisprogramma krijgt elk basisschoolkind vanaf 4 jaar gelijke kansen.

Ambitie toekomst: Het basisprogramma doorontwikkelen op basis van de wensen van scholen en culturele aanbieders. Daarbij is er de intentie om cultuureducatie ook voor kinderen van 0–4 jaar in samenwerking met kinderopvang te verkennen.

Cultuureducatie met een doorlopende leerlijn en geïntegreerd in het curriculum

Huidige situatie: Dankzij o.a. *CMK-projecten* is kennis ontwikkeld over de rol van cultuureducatie binnen een leerlijn: hoe je verbindingen legt met andere (zaak)vakken en educaties (o.a. techniek).

Geschoolde vakdocenten en bekwame adviseurs hebben hieraan een bijdrage geleverd. Het platform *Reizen in de Tijd* is een goed voorbeeld van het aanbieden van een doorlopende leerlijn *Erfgoed* waar scholen gebruik van kunnen maken. Daarnaast worden er vanuit de Brede School in Lochem stappen gezet om vanuit thema's een betere keuze te maken voor bepaalde activiteiten uit het Cultuurmenu.

Ambitie toekomst: Scholen blijven ondersteunen met CMK en stimuleren tot meer thematische en geïntegreerde keuzes. Onderzoek naar passende manieren om hierbij ondersteuning te bieden.

Verbinding tussen binnen- en buitenschoolse educatie; culturele activiteiten onder en na schooltijd

Huidige situatie: De gemeente Lochem heeft een breed palet aan combinatiefunctionarissen (denk aan sportcoach, welzijnscoach, als ook de cultuurcoach) die samenwerken in het Brede School team, aangestuurd door de Brede School Coördinator. Daarnaast zijn er in de gemeente Lochem een hoop muziekverenigingen te vinden die samenwerken met de scholen. In vakanties worden door Muzehof ook culturele activiteiten voor de jeugd georganiseerd, bijvoorbeeld TalentExpress.

Ambitie toekomst: De overstap van binnen- naar buitenschoolse cultuureducatie makkelijker maken, bijvoorbeeld via de regeling 'Meer Kunst en Cultuur in School en Omgeving' (van Meer Muziek in de Klas), culturele kaart en Sjors Creatief.

Kennismaken en talentontwikkeling

Huidige situatie: Door het basis Cultuurmenu maken leerlingen kennis met alle kunstdisciplines, plus mogelijkheden en informatie over hoe ze zich hier verder in kunnen ontwikkelen in hun

⁵ <https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/2019/12/161001-handreiking-basis-voor-cultuureducatie.pdf>

⁶ <https://www.lkca.nl/publicatie/nieuwe-fundamenteen-voor-cultuureducatie/>

vrije/eigen tijd. Door procesgerichte didactiek in de kunstvakken, o.a. ontwikkeld in het *CMK-traject*, worden talenten eerder herkend.

Ambitie toekomst: Kinderen verder stimuleren in hun persoonlijke ontwikkeling door de verbinding met buitenschools aanbod te verdiepen.

Een cultuurrijke leer- en leefomgeving

Huidige situatie: Er wordt met zoveel mogelijk lokale kunstenaars en andere partners (bijvoorbeeld Blij de Bieb en Schouwburg Lochem) samengewerkt om samen cultuuronderwijs te ontwerpen. Dit gaat steeds gemakkelijker en door verschillende projecten binnen CMK en Meer Muziek in de Klas weten de cultuurcoach, vakdocenten, culturele instellingen en scholen elkaar steeds beter te vinden. Daarnaast levert de samenwerking met de lokale culturele basisinfrastructuur en het verdere culturele veld een belangrijke bijdrage. Voortdurend houdt Muzehof vinger aan de pols met betrekking tot de kwaliteit van de kunst- en cultuuraanbieders door o.a. scholingen aan te bieden. Muzehof probeert waar mogelijk zoveel mogelijk gebruik te maken van beschikbare locaties in de gemeente Lochem. Daarnaast blijven we bouwen aan een goede relatie met provinciale culturele partners, zoals Erfgoed Gelderland, Introdans en Phion.

Ambitie toekomst: De ingezette koers vervolgen. Blijven open staan voor nieuwe samenwerkingspartners.

Verbindingen met andere kennisdomeinen

Huidige situatie: Cultuur is vervlochten met allerlei facetten van de samenleving. Daarom zorgt cultuureducatie ook voor verbinding met andere (kennis)domeinen in het onderwijs, zoals taal en geschiedenis. Elementen kunnen worden ingezet ter versterking, inspiratie en ondersteuning van andere kennisdomeinen. De integratie van vakken en leergebieden in onderwijsprojecten of thema's helpt leerlingen de samenhang te begrijpen tussen verschillende onderwerpen.

Ambitie toekomst: De ingezette koers vervolgen en doorontwikkelen. Alle samenwerkingspartners staan open voor nieuwe samenwerkingen.

Aansluiting bij gemeentelijk beleid

De ambities in dit convenant sluiten aan bij de Cultuurvisie⁷ Kijk op cultuur van de gemeente Lochem (uitvoeringsplan 2023 en verder). Twee ambities lichten we uit:

- Ambitie 5: Cultuureducatie en -participatie voor kinderen en jongeren heeft prioriteit (p. 9). Het cultuurmenu en aanvullende schoolactiviteiten stimuleren hun interesse in kunst en cultuur.
- Ambitie 1: Cultuur bevordert persoonlijke ontwikkeling en ontmoeting (p. 5). Toegankelijkheid wordt vergroot door samenwerking tussen cultuur, welzijn en onderwijs.

Afbeelding 3 TalentExpress 2025 in Dorpshuus Hoeflo te Harfsen

⁷ https://www.lochem.nl/fileadmin/internet-doc/Cultuur-Sport-VrijeTijd/Cultuur/visie/Bijlage_2_Kijk_op_cultuur_uitvoeringsplan_2023_e.v_.pdf

2. Wensen vanuit de Lochemse scholen

Huidig convenant (2019-2025):

Het huidige convenant regelt naast intenties voor onderlinge samenwerking en kwaliteit, met name de brede basis voor cultuureducatie voor alle kinderen door een cultuurmenu.

Het cultuurmenu wordt onder meer gewaardeerd om kennismaking met de verschillende kunstdisciplines en (lokale) culturele omgeving. De ervaringen met bijvoorbeeld professionele voorstellingen in het (film)theater worden ook enorm gewaardeerd en expliciet benoemd als waardevol.

Daarnaast ontzorgt het cultuurmenu de scholen in organisatorisch opzicht en kosten; programmering, planning en (financieel gunstige) afstemming van de activiteiten. Ook hiervan geven scholen aan dit prettig te vinden.

Wensen van de scholen voor de toekomst (2025-2033)

In december 2024 is er een vragenlijst uitgezet onder ICC'ers en directeurs van de Lochemse scholen over de tevredenheid omtrent het cultuurmenu in het algemeen. Hieruit bleek dat de scholen nog altijd tevreden zijn over zowel inhoud, vorm als proces.

Daarnaast vond er op 6 februari 2025 een ICC-bijeenkomst plaats waarbij er samen met de cultuurcoach nogmaals werd ingezoomd op de toekomst van cultuureducatie in de gemeente Lochem.

Vanuit de vragenlijst en de bijeenkomst, als wel andere gesprekken met cultuuraanbieders en eigen bevindingen als cultuurcoach zijnde, kwamen de volgende wensen naar voren:

- Een betere aansluiting van de cultuurmenu activiteiten bij de thema's die op school worden behandeld;
- Meer rekening houden met de vorm van het onderwijs van de school. Denk aan unit-onderwijs en methoden als procesgerichte didactiek die binnen een school vorm krijgen;
- Cultuureducatie gemakkelijker kunnen verwerken binnen het reguliere onderwijs. Integreren en vakoverstijgend, meer in samenhang organiseren met zaakvakken;
- Richten op proces en niet zozeer op het resultaat en hier binnen de aangeboden activiteiten meer nadruk op leggen;
- Meer programmering in de eigen omgeving of binnen de gemeente zelf. Dat wil bijvoorbeeld zeggen dat scholen aangeven behoefte te hebben aan het bezoeken van een theatervoorstelling in een nabij gelegen theater, bij voorkeur in de gemeente Lochem zelf;
- Gelijkheid binnen de scholen, maar ook tussen de scholen onderling. Zo waarborgen we dat kleine scholen dezelfde kansen en hetzelfde aanbod krijgen aangeboden;
- Inspireren en uitwisselen op het gebied van ervaringen met cultuureducatie, thematisch werken en vak integratie.

Afbeelding 4 schoolvoorstelling Kinderboekenweek 2024

3. Cultuureducatie Lochem doe je samen!

Voor een goede cultuureducatie in Lochem en om de (creatieve) ontwikkeling van 'jonge mensen' te faciliteren en te stimuleren, is inzet van en afstemming met vele partijen noodzakelijk: de scholen, de culturele aanbieders, culturele instellingen en Muzehof, in samenspraak met de gemeente.

Looptijd convenant 8 jaar

We maken afspraken voor een termijn van 8 jaar met alle partijen. In deze periode is het mogelijk alle scholen mee te nemen richting verankering en borging van onderstaande punten en worden de ontwikkelingskansen voor kinderen op het gebied van cultuur het grootst. Deze periode staat gelijk aan de basisschoolloopbaan en geeft daarmee inzicht in de culturele ontwikkeling van de leerling van groep 1 tot en met groep 8.

Jaarlijks komt een werkgroep bijeen om te evalueren of de afspraken worden nageleefd en waar nodig bij te sturen.

3.1. Het (basis) cultuurmenu

Basis Cultuurmenu

Het Basis Cultuurmenu bestaat uit een cultuureducatief programma waarin leerlingen tijdens hun schoolloopbaan kennismaken met diverse kunstdisciplines. Het aanbod wordt samengesteld in samenwerking met lokale en regionale culturele partners.

Elke groep krijgt twee activiteiten per jaar, waarbij per leerjaar een andere discipline wordt aangeboden. Zo maken alle leerlingen tijdens hun achtjarige schooltijd minimaal tweemaal kennis met iedere discipline. De erfgoeddiscipline is in alle groepen beschikbaar via het platform Reizen in de Tijd.

Doel:

- Brede kennismaking met kunstdisciplines
- Ervaring met (professionele) cultuur
- Versterking van lokale culturele betrokkenheid

Basis Cultuurmenu

Groep/unit	Discipline	
Groep 1-2	(muziek)Theater	Dans
	Beeldend	Erfgoed
Groep 3-4	Muziek	Theater
	Beeldend	Erfgoed
Groep 5-6	Muziek	Dans
	Multimedia	Erfgoed
Groep 7-8	Literatuur	Theater
	Multimedia	Erfgoed

Componenten

Om extra afname van cultuureducatie te stimuleren kan de hele school componenten toevoegen aan het Basis Cultuurmenu. Hierbij wordt een korting gegeven bij 1, 2, of 3 componenten. Een extra component wordt gekozen voor de hele school, maar de invulling ervan kan per groep verschillen. Per schooljaar kan de school opnieuw aangeven voor extra componenten te willen gaan.

De componenten zijn:

1. Kinderboekenweek-voorstelling

Een voorstelling wordt geselecteerd door de cultuurcoach, de voorstelling sluit aan bij het thema van de Kinderboekenweek van dat jaar. Voorstellingen worden waar mogelijk geprogrammeerd in het theater zoals Schouwburg Lochem of in andere passende locaties, zoals bijvoorbeeld Dorpshuus Hoeflo in Harfsen.

2. Reizen in de Tijd; doorlopende leerlijn erfgoed

Een regionale leerlijn erfgoed, ontwikkeld met Erfgoed Gelderland. De interactieve lessen sluiten aan bij 21e-eeuwse vaardigheden en de landelijke canon. Via www.reizenindetijd.nl ontdekken leerlingen lokale verhalen die aansluiten op het geschiedenisonderwijs.

Erfgoed activiteiten zijn in de gemeente Lochem zowel af te nemen via het Basis Cultuurmenu of als extra component ter aanvulling op het basismenu.

3. Overig Cultuuraanbod of project op maat

Scholen kunnen kiezen uit het volledige cultuuraanbod, zoals gepubliceerd op de website van Muzehof of in de brochure. Ook maatwerk is mogelijk, afgestemd op de wensen van de school. Sommige projecten brengen extra kosten met zich mee.

Cultuureducatie met Kwaliteit

Via de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (2025–2028) kunnen scholen tijdelijk extra middelen inzetten voor het versterken van hun cultuuronderwijs. Het project wordt ingericht op basis van de visie en behoefte van de school, binnen de landelijke kaders.

Na afloop van de CMK-periode is het doel dat cultuureducatie duurzaam is ingebed in het curriculum. Het Basis Cultuurmenu biedt hierbij een solide basis.

Let op: CMK-middelen zijn incidenteel. Na afloop wordt van scholen verwacht dat zij de verankering van cultuureducatie voortzetten met eigen middelen.

3.2. Financiën

Elke school ontvangt jaarlijks een lumpsum van het Ministerie van OCW. Het LKCA⁸ adviseert scholen om in 2025 een bedrag van €25,00 per leerling te reserveren voor cultuureducatie. Van dit bedrag wordt minimaal €6,50 per leerling gereserveerd voor deelname aan het Basis Cultuurmenu.

De kosten van het Basis Cultuurmenu bedragen vanaf schooljaar 2025–2026 €13,00 per leerling. De helft wordt betaald door de school (€6,50), de andere helft wordt bekostigd uit het gemeentelijke uitvoeringsbudget via Muzehof.

Extra componenten kosten €7,00 per leerling per component en worden volledig door de school betaald. Bij afname van meerdere componenten (1, 2 of 3) geldt een kortingsregeling.

Jaarlijks wordt het tarief geëvalueerd. Muzehof informeert de scholen in oktober voorafgaand aan het nieuwe schooljaar over eventuele prijswijzigingen of indexering.

⁸ <https://www.lkca.nl/geldzaken/lumpsum/>

Planning en organisatie

- Muzehof streeft ernaar uiterlijk mei het aanbod voor het volgende schooljaar vast te stellen.
- In het voorjaar vindt een adviesgesprek plaats met iedere school die hier behoefte aan heeft om keuzes door te spreken.
- Vanaf juni wordt gestart met de planning; deze is uiterlijk na de herfstvakantie beschikbaar.
- Scholen kunnen voorkeuren voor periodes doorgeven; hier wordt zoveel mogelijk rekening mee gehouden.

3.3. Rollen en taakverdeling

Scholen

Elke school heeft minimaal één geschoolde Interne Cultuurcoördinator (ICC'er), die:

- Cultuurbeleid ontwikkelt
- Schakelt met aanbieders
- Ontwikkelingen in de school begeleidt
- Actief deelneemt aan het netwerk van ICC'ers in de gemeente Lochem

Directeuren zorgen ervoor dat ICC'ers binnen de convenantperiode de ICC-cursus afronden. Bij vertrek wordt een opvolger aangesteld of opgeleid. Bij kleine scholen onderzoekt Muzehof in samenwerking met de scholen zelf of het delen van een ICC'er met een nabijgelegen school mogelijk is.

Muzehof

Muzehof is een onafhankelijk lokaal expertisecentrum voor cultuureducatie en -participatie en draagt bij aan de cultuurvisie van de gemeente Lochem. Binnen dit convenant richt Muzehof zich op:

- Het initiëren van activiteiten op scholen en in wijken ter bevordering van kunst- en cultuurdeelname
- De coördinatie van cultuureducatie in scholen en kernen van Lochem

Het Team Cultuur en School zorgt voor een kwalitatief aanbod met het kind centraal. Zij ondersteunt bij visieontwikkeling, organiseert nascholing en verzorgt de planning van het Basis Cultuurmenu en aanvullende programma's. Ervaren adviseurs helpen bij het opstellen van leerlijnen, ontwerpen van cultuuronderwijs en het aanbrengen van samenhang in het curriculum, ook buiten het CMK-traject. Muzehof ondersteunt ook aanbieders en culturele partners via netwerkbijeenkomsten en inspiratiesessies gericht op deskundigheidsbevordering.

Culturele partners en kunst- en cultuuraanbieders

Staan garant voor goed aanbod en ontwikkeling van nieuw aanbod i.s.m. cultuurcoach Muzehof op basis van de behoeften van het onderwijs. Culturele partners en kunstaanbieders werken zelfstandig vanuit een ondernemers rechtsvorm. Denk hierbij aan stichtingen, V.O.F. en dergelijken. of als zelfstandig ondernemer die voldoet aan de landelijke richtlijnen van het ZZP-schap.

Gemeente Lochem

In lijn met de Lochemse cultuurvisie 'Kijk op Cultuur' maakt de gemeente afspraken met de culturele basisinstellingen over het culturele basisprogramma. Deze afspraken zijn opgenomen in de jaarlijkse subsidiebeschikking van de gemeente aan de culturele basisinstellingen. De gemeente streeft de volgende doelen na:

- Een toename op het gebied van cultuurparticipatie en cultuureducatie;
- Verbetering van de kwaliteit van cultuureducatie en bijbehorende programma's;
- Verbinden van professionele kunst en amateurkunst;
- Bevorderen van samenwerking tussen scholen, culturele instellingen en verenigingen.

Deze doelen zijn haalbaar dankzij de inzet van de combinatiefunctionaris cultuur, in samenwerking met de Brede School coördinator.

4. Deskundigheidsbevordering

Muzehof vindt het belangrijk dat cultuureducatie van hoge kwaliteit wordt aangeboden. Daarom biedt zij een scholingsprogramma aan voor:

- Educatied medewerkers van culturele instellingen
- Kunst- en cultuuraanbieders
- ICC'ers
- Directeuren
- Schoolbesturen

Het programma is gericht op verdieping, kennisdeling en praktische toepasbaarheid binnen het onderwijs.

Een terugkerend voorbeeld is het Kinderboekenweek-inspiratiemoment, dat jaarlijks aan het begin van het schooljaar plaatsvindt. Dit wordt georganiseerd in samenwerking met de Brede School, Welzijn Lochem en Blij de Bieb.

Muzehof onderhoudt actief contact met regionale en landelijke netwerken en organisaties, waaronder Cultuur Oost, LKCA en het Platform Cultuureducatie Achterhoek, om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen en deze door te vertalen naar het lokale veld.

Afbeelding 5 Kinderboekenweek-inspiratiemoment
september 2024